

Ο κόσμος το 2026: ο θάνατος της διεθνούς τάξης

πηγή: εφημερίδα "Θεσσαλονίκη"

Του Παντελή Σαββίδη

Το 2025 ήταν η χρονιά που η διεθνής πολιτική επανήλθε στην λογική των σφαιρών επιρροής και των διαδρόμων. Η γεωπολιτική υπερίσχυσε του Διεθνούς Δικαίου. Δεν εξαφανίστηκαν, βεβαίως, οι διεθνείς κανόνες. Απλώς απογυμνώθηκαν. Ο Βασιλιάς είναι, δυστυχώς, γυμνός.

Αποδείχθηκε, σε όλα τα μέτωπα, ότι το διεθνές δίκαιο δεν λειτουργεί μόνο του: χρειάζεται ισχύ, συμμαχίες, τεχνολογία, βιομηχανική βάση, και κυρίως τη βούληση να επιβληθεί κόστος στις αναθεωρητικές δυνάμεις. Η παγκοσμιοποίηση δεν «τελείωσε». Άλλαξε μορφή. Στην εποχή των νέων τεχνολογιών η ανθρωπότητα δεν μπορεί να επιστρέψει στα εθνικά κράτη. Αυτά θα είναι που θα αποτελούν τον πυρήνα της διεθνούς δομής αλλά μέσα σε ευρύτερα σύνολα. Είτε με την μορφή Ένωσης είτε με την μορφή άλλων συνεργασιών.

Πάνω σε αυτή την ήδη εύφλεκτη ύλη, η επιστροφή του Τραμπ στην εξουσία λειτούργησε σαν επιταχυντής. Το 2025 δεν ήταν απλώς άλλη μία χρονιά αμερικανικής ηγεμονίας, αλλά η χρονιά που η Ουάσινγκτον δήλωσε ανοιχτά πως δεν προτίθεται πια να κάνει τον διεθνή χωροφύλακα. Στη νέα Στρατηγική Εθνικής Ασφαλείας, η αρχή ότι τα κράτη μοιράζονται δίκαια το κόστος και τις ευθύνες μιας κοινής πολιτικής διατυπώνεται ωμά, μαζί με την απαίτηση να αναλάβουν οι σύμμαχοι «πρωταρχική ευθύνη» για τις περιοχές τους και να ανταμείβονται μόνο αν ευθυγραμμίζονται εμπορικά, τεχνολογικά και αμυντικά με τις ΗΠΑ.

U.S. President Donald Trump arrives to deliver remarks on the U.S. economy and affordability at the Mount Airy Casino Resort in Mount Pocono, Pennsylvania, U.S. December 9, 2025. REUTERS/Jonathan Ernst

Συναλλαγή» αντί «τάξης»

Η Στρατηγική Εθνικής Ασφάλειας των ΗΠΑ δεν θυμίζει τα κλασικά, εκτενή κείμενα αμερικανικής «παγκόσμιας τάξης». Είναι σύντομο, πολιτικά φορτισμένο, και σχεδόν ιδεολογικό, με το “America First” να λειτουργεί ως πυρήνας όχι μόνο εξωτερικής πολιτικής αλλά και εσωτερικής ασφάλειας (σύνορα, κοινωνική συνοχή, πολιτισμικός πόλεμος).

Οι ΗΠΑ αποσύρονται επειδή ιεραρχούν διαφορετικά από ό,τι στο παρελθόν. Κρατούν την ικανότητα μονομερούς δράσης, αλλά μετατρέπουν τη συμμαχία σε σύμβαση: όποιος θέλει αμερικανική κάλυψη, πληρώνει και ευθυγραμμίζεται.

Εδώ βρίσκεται και η μεγάλη ευρωπαϊκή αμηχανία του 2025. Η Ευρώπη δεν συγκρούστηκε με μια εχθρική υπερδύναμη, αλλά με τον παραδοσιακό της προσάτη. Η Στρατηγική Εθνικής Ασφάλειας περιέχει ρητορική για την Ευρώπη που ξεφεύγει από γεωστρατηγικές προτεραιότητες και αγγίζει τον πολιτισμικό πόλεμο, μιλώντας για «αντιδημοκρατικούς περιορισμούς» και υπονοώντας πως οι ΗΠΑ θα στηρίξουν «αντίσταση» στην ευρωπαϊκή τροχιά, προτείνοντας επιστροφή στην κυρίαρχη ισχύ των εθνικών κρατών.

Η ευρωπαϊκή πολιτική το 2025 δέχθηκε σκληρή κριτική στο Ουκρανικό. Αιωρήθηκε μεταξύ ηθικής ρητορικής και στρατηγικής αμφιθυμίας: στήριξη χωρίς καθαρό πολιτικό στόχο, άμυνα χωρίς επαρκή βιομηχανική επιτάχυνση, και διαχείριση κόπωσης χωρίς αφήγημα νίκης ή έντιμου συμβιβασμού. Οι διαρροές και οι διαπραγματευτικές τριβές προς το τέλος της χρονιάς έδειξαν ότι η Ευρώπη δεν ελέγχει τη ροή των εξελίξεων, αλλά την ακολουθεί— συχνά πίσω από την αμερικανική πρωτοβουλία και υπό ρωσική πίεση.

Σε αυτή τη δομική αδυναμία, **η Γερμανία αναδείχθηκε ξανά ως πρόβλημα.** Όχι επειδή είναι «αντιευρωπαϊκή», αλλά επειδή η ισχύς της λειτουργεί ως βαρύτητα.

Η αμερικανοκινεζική αντιπαράθεση

Το 2025, ο κόσμος δεν οργανώθηκε μόνο γύρω από την Ουκρανία, αλλά γύρω από το «μεγάλο παιχνίδι» ΗΠΑ–Κίνας. Οι ΗΠΑ επιδιώκουν επανασχεδιασμό των εμπορικών ροών με την Κίνα, αποφεύγοντας την ανοικτή ρήξη. Η Κίνα έχει και τις δυνατότητες και τα μέσα να αντισταθεί. Αποτελεί τον αμερικανικό εφιάλτη. Οι προβολές στο μέλλον ευνοούν την Κίνα, όχι τις ΗΠΑ.

Η αμερικανοκινεζική σύγκρουση είναι συστημική: τεχνολογία, αλυσίδες εφοδιασμού, ναυτικές γραμμές, αναπτυξιακές τράπεζες, επιρροή στον Παγκόσμιο Νότο.

Ισραήλ–Ιράν–Ανατολική Μεσόγειος

Μέσα σε αυτό το παγκόσμιο πλαίσιο, η Ανατολική Μεσόγειος δεν είναι «περιφερειακή λεπτομέρεια». Το 2025 επιβεβαίωσε ότι κάθε σοβαρή ένταση Ισραήλ–Ιράν, κάθε κλιμάκωση μέσω δικτύων επιρροής και κάθε αμερικανική προσπάθεια ελέγχου της ανάφλεξης μεταφέρει κύματα στην ευρύτερη περιοχή: στην ενέργεια, στη θαλάσσια ασφάλεια, στις ροές.

Το 2025, οι «διάδρομοι» έγιναν πολιτική. **Ο IMEC (India–Middle East–Europe Economic Corridor)** εμφανίστηκε ως υπόσχεση σύνδεσης Ινδίας–Μέσης Ανατολής–Ευρώπης με υποδομές και εμπορική επιτάχυνση, ως απάντηση στη νέα γεωοικονομία.

Αλλά οι διάδρομοι δεν είναι τεχνοκρατικά σχήματα: είναι συμμαχίες, αποκλεισμοί, επιλογές κόμβων. Όποιος μένει εκτός, πληρώνει για δεκαετίες. Η Ελλάδα βρίσκεται σε αξιόλογη γεωπολιτική θέση, έχει λιμάνια, ναυτιλία, και την Ανατολική Μεσόγειο ως φυσικό «σταυροδρόμι», όμως **το 2025 δεν εμφανίστηκε ως χώρα που διεκδικεί θέση** σε παγκόσμιους σχεδιασμούς, αλλά ως χώρα που ελπίζει να συμπεριληφθεί.

Παρήγορο φαινόμενο αποτελεί η σύγκλιση της με την Κύπρο και το Ισραήλ. Είναι η μόνη συνεργασία που την τοποθετεί στο παιχνίδι της Ανατολικής Μεσογείου. Ο IMEC εμφανίζεται ως λόγος αυτής της σύγκλισης αλλά η συνεργασία είναι ευρύτερη και βαθύτερη. Και οι τρεις χώρες ανησυχούν από τον τουρκικό αναθεωρητισμό και προσπαθούν να τον ανακόψουν. Ο Βενιαμίν

Νετανιάχου δήλωσε στην τελευταία συνάντηση των τριών στο Ισραήλ πως όσοι ονειρεύονται αναβίωση των αυτοκρατοριών τους ας το ξεχάσουν. Υπονοώντας, φυσικά, την Τουρκία.

Η ένταση μεταξύ Τουρκίας και Ισραήλ δεν ήταν ιδεολογική· ήταν σύγκρουση περιφερειακών φιλοδοξιών. Η Άγκυρα εργαλειοποίησε τη Γάζα για να επανατοποθετηθεί ως ηγετικός πόλος στον μουσουλμανικό κόσμο, αμφισβητώντας ευθέως το Ισραήλ. Η σύγκρουση αυτή αναδιαμόρφωσε την Ανατολική Μεσόγειο και ενίσχυσε τη ρευστότητα.

Η ισραηλινή εκστρατεία στη Γάζα αποτέλεσε το κεντρικό γεγονός του 2025. Η κλίμακα της καταστροφής, ο συστηματικός εκτοπισμός πληθυσμών και η αποδιάρθρωση κάθε έννοιας προστασίας αμάχων συνιστούν εθνοκάθαρση. Αυτήν την πολιτική η Ελλάδα δεν μπορεί να την αποδεχθεί.

Σουδάν

Αφρική

Στην Αφρική, το 2025 φάνηκε καθαρά τι σημαίνει **«Δύση σε υποχώρηση»**. Η Κίνα επενδύει επιλεκτικά και συστηματικά. Η Τουρκία κινείται ευέλικτα με άμυνα, συμφωνίες, εμπορική διείσδυση. Η Ρωσία δεν περιορίζεται στη σκληρή ισχύ: αξιοποιεί και θρησκευτικά/εκκλησιαστικά δίκτυα επιρροής, με την ίδρυση παράλληλης εκκλησιαστικής παρουσίας στην Αφρική να προκαλεί ανοιχτές συγκρούσεις δικαιοδοσίας με το Πατριαρχείο Αλεξανδρείας.

Στο Σουδάν, ο πόλεμος εξελίχθηκε σε αυτόνομο σύστημα βίας. Δεν διαφαίνεται καμιά διεθνής πρωτοβουλία για ειρήνευση. Στο Κονγκό, η βία γύρω από τα ορυκτά αποκάλυψε τη σκοτεινή πλευρά της παγκόσμιας πράσινης μετάβασης. Η Δύση αποδέχθηκε την εκμετάλλευση όταν αυτή εξυπηρετεί αλυσίδες εφοδιασμού.

Το Σαχέλ εισήλθε σε φάση αποσύνδεσης από τη δυτική αρχιτεκτονική ασφαλείας, με τη Ρωσία να καλύπτει το κενό και την Κίνα να παρακολουθεί προσεκτικά. Η Δύση πλήρωσε την αδυναμία της να συνδυάσει ασφάλεια με πολιτική νομιμοποίηση. Το Κέρας της Αφρικής παραμένει κόμβος ανταγωνισμών.

Για την Ελλάδα, το Σουέζ δεν είναι απλώς διεθνής δίοδος· είναι στρατηγικός πνεύμονας της Μεσογείου. Κάθε διαταραχή μεταφράζεται σε οικονομικό κόστος, ενεργειακή αβεβαιότητα και γεωπολιτική πίεση. Το 2026 θα κριθεί από το αν η περιοχή θα επιστρέψει σε σχετική κανονικότητα ή αν θα παραμείνει ζώνη μόνιμης έντασης.

Στην Αμερική

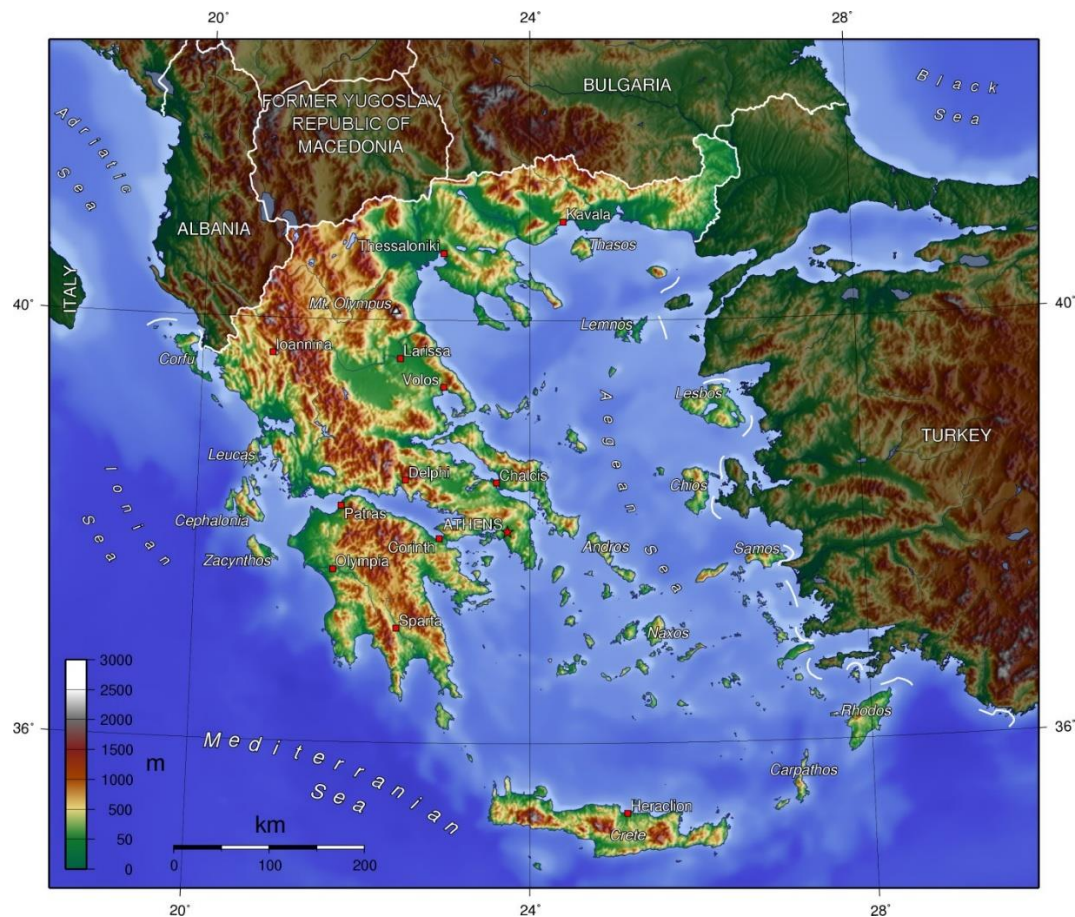
Και στην αμερικανική ήπειρο το 2025 σηματοδότησε μια ποιοτική μετατόπιση της αμερικανικής εξωτερικής πολιτικής από τη ρητορική της «διεθνούς τάξης» στη λογική της απροκάλυπτης ισχύος. Η σύγκρουση ΗΠΑ–Βενεζουέλας επανήλθε στο προσκήνιο όχι ως ιδεολογική αντιπαράθεση, αλλά ως ζήτημα ενεργειακού ρεαλισμού. Οι κυρώσεις χαλάρωσαν επιλεκτικά, οι πιέσεις επανήλθαν κατά περίπτωση και η Ουάσινγκτον επιβεβαίωσε ότι η «δημοκρατία» λειτουργεί πλέον ως διαπραγματευτικό εργαλείο, όχι ως σταθερή αρχή.

Παράλληλα, ο Ντόναλντ Τραμπ επανέφερε χωρίς προσχήματα τη **λογική της εδαφικής ισχύος**, απαιτώντας δημόσια την απόκτηση της Γροιλανδίας και, σε ρητορικό επίπεδο, θέτοντας ακόμη και τον Καναδά στο κάδρο της αμερικανικής σφαίρας επιρροής. Οι δηλώσεις αυτές δεν είχαν άμεση πρακτική συνέχεια, αλλά κατέστησαν σαφές ότι η Ουάσινγκτον του 2025 δεν αισθάνεται δεσμευμένη από τα μεταπολεμικά ταμπού περί συνόρων μεταξύ συμμάχων.

Το συνολικό μήνυμα το 2025 ήταν σαφές: οι Ηνωμένες Πολιτείες επανήλθαν σε μια αντίληψη ισχύος όπου η κυριαρχία, οι πόροι και η γεωγραφία υπερισχύουν των κανόνων. Το 2025 δεν ήταν απλώς μια χρονιά αμερικανικής σκληρότητας· ήταν η χρονιά που η ηγεμονία έπαψε να κρύβεται πίσω από θεσμούς.

Το 2026 προμηνύεται ως χρονιά όπου ο Τραμπ θα επιχειρήσει να επιβάλει τη νέα αμερικανική αρχιτεκτονική: περισσότερη πίεση στους συμμάχους, μεγαλύτερη συναλλακτικότητα, και Ευρώπη «ευθυγραμμισμένων κυρίαρχων κρατών» αντί μιας ενιαίας πολιτικής οντότητας. Ακόμη και το πρώτο είναι αμφίβολο αν θα το πετύχει. Η τελευταία Σύνοδος Κορυφής έδειξε έναν βαθύ διχασμό της ηπείρου.

Η Ευρώπη θα πιεστεί να διαλέξει: είτε επιτάχυνση ισχύος και συνοχής, είτε αποδοχή ρόλου αγοράς και περιφέρειας. Η Γερμανία θα συνεχίσει να είναι ο ρυθμιστής. Θα βρει απέναντί της τον πόλο που διαμόρφωσαν Ουγγαρία, Τσεχία, Σλοβακία.

Και η Ελλάδα;

Η Ελλάδα σέρνεται από τις εξελίξεις. Δεν έχει αντίληψη ούτε της ιστορίας της, ούτε του ρόλου της, ούτε των δυνατοτήτων της. Το Ισραήλ για δικούς του λόγους την έσυρε σε μια συνεργασία η οποία υπό προϋποθέσεις μπορεί να αποβεί ωφέλιμη.

Γενικώς η Ελλάδα δηλώνει υποταγή στους «συμμάχους» και περιμένει ανταμοιβή. Ευτυχώς, ο καλός Θεός κάποτε την θυμάται.

Το 2025 έδειξε ότι ο κόσμος γίνεται πιο ακριβός, πιο σκληρός, πιο συναλλακτικός. Το 2026 θα δείξει ποιοι μετατρέπουν αυτή την πραγματικότητα σε στρατηγική — και ποιοι απλώς την υφίστανται.